

Notă informativă

la proiectul de Lege privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități

Prin Legea nr. 166-XVIII din 09.07.2010, Republica Moldova a ratificat Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități (semnată la New-York, la 30 martie 2007), demonstrând în acest sens voința politică de a stabili unele obiective clar definite pentru elaborarea și promovarea politicilor în domeniu în vederea ajustării legislației naționale în vigoare la prevederile celei internaționale.

Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități este un tratat internațional care stabilește drepturile persoanelor cu nevoi speciale și obligațiile statelor-părți de a promova, proteja și asigura drepturile acestor persoane.

Astfel, întru ajustarea actelor normative privind protecția socială a persoanelor cu dizabilități din Republica Moldova la prevederile Convenției nominalizate a fost elaborată și aprobată, prin Legea nr. 169-XVIII din 09.07.2010, Strategia de incluziune socială a persoanelor cu dizabilități (2010-2013).

Strategia definește reformarea politicii statului în domeniul dizabilității și cuprinde liniile directoare de activități în domeniul armonizării sistemului de protecție socială a persoanelor cu dizabilități cu standardele UE și prevederile Convenției. Strategia include acțiuni necesare pentru reformarea politicilor în domeniu care ar permite implementarea prevederilor Convenției.

Elaborarea și adoptarea Legii privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități este în conformitate cu prevederile Planului de acțiuni al Strategiei menționate, precum și în contextul armonizării domeniului de protecție socială a persoanelor cu dizabilități la standardele UE (Strategia europeană 2010-2020 pentru persoanele cu dizabilități: un angajament reînnoit pentru o Europă fără bariere) și prevederile Convenției.

Necesitatea adoptării unei noi legi este determinată și de soluționarea insuficienței a problemelor de incluziune socială cu care se confruntă persoanele cu dizabilități.

După declararea independenței Republicii Moldova a fost adoptată Legea privind protecția socială a invalizilor, nr. 821-XII din 24.12.1991, care în prezent, nu face față cerințelor actuale și nu corespunde prevederilor tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte.

În general, în această perioadă, s-au produs schimbări dinamice în domeniul politicii sociale, inclusiv în sfera protecției sociale a persoanelor cu dizabilități. Ca urmare s-a acordat o atenție deosebită dificultăților specifice cu care se confruntă persoanele cu dizabilități în procesul de incluziune socială.

Luând în considerație orientarea pro-europeană a Republicii Moldova și reieșind din faptul că armonizarea legislației naționale la cea comunitară este un angajament pe care Republica Moldova și l-a asumat, statul este obligat să ia măsuri necesare pentru asigurarea accesului persoanelor cu dizabilități, în egală măsură cu alți cetățeni, la: protecție socială, asistență medicală, reabilitare, educație, muncă, viață publică, mediul fizic, transport, tehnologii și sisteme informaționale, de comunicare și la alte utilități și servicii la care are acces publicul larg, atât în localitățile urbane, cât și în localitățile rurale.

Din punct de vedere structural, proiectul de lege cuprinde unsprezece capitole:

Capitolul I. Dispoziții generale, se referă, potrivit practicii de elaborare a actelor legislative, la obiectul legii, noțiuni principale, scopul și obiectivele, legislația în

domeniu, principiile de aplicare a legii, responsabilitatea pentru executarea prevederilor legii ș.a.

Capitolul II. Determinarea dizabilității, stabilește instituția responsabilă de determinarea dizabilității la copii și persoanele adulte, procedura, factorii și criteriile de stabilire a dizabilității, promovarea modelului medico-social în determinarea dizabilității.

Capitolul III. Accesibilitatea, stabilește responsabilitatea autorităților în asigurarea accesibilității persoanelor cu dizabilități la infrastructură, mijloacele de transport și călătorie, locuință, obiectele culturale, turistice și la complexele (sălile) sportive, tehnologii și sisteme informaționale, de comunicare, justiție; aprobarea și implementarea normativelor în domeniu.

Capitolul IV. Educația, instruirea și pregătirea profesională a persoanelor cu dizabilități, stabilește dreptul la asigurarea condițiilor necesare pentru educarea, instruirea și pregătirea profesională a persoanelor cu dizabilități în toate ciclurile de învățământ, inclusiv responsabilitățile instituțiilor de învățământ și a autorităților publice centrale și locale în asigurarea procesului de educație incluzivă.

Capitolul V. Ocuparea în câmpul muncii a persoanelor cu dizabilități, stabilește dreptul la muncă, procedurile și formele de plasare în câmpul muncii; obligațiunile autorităților responsabile și ale angajatorilor; facilitățile întreprinderilor specializate și a instituțiilor, întreprinderilor care creează locuri de muncă pentru persoanele cu dizabilități; dreptul la formare, orientare și reabilitare profesională a persoanelor cu dizabilități.

Capitolul VI. Sănătatea, recuperarea medicală și socială a persoanelor cu dizabilități, stabilește dreptul la ocrotirea sănătății, recuperarea medicală și socială în baza programului individual de reabilitare și incluziune socială; dezvoltarea unui serviciu nou ce ține de intervenția timpurie la copii; responsabilitățile autorităților publice centrale și locale, instituțiilor medico-sanitare.

Capitolul VII. Protecția socială a persoanelor cu dizabilități, stabilește dreptul la asigurări sociale, prestații și servicii sociale; facilități și compensații pentru deservire cu transport a persoanelor cu dizabilități; dreptul la asigurarea cu mijloace ajutoare tehnice ș.a.

Capitolul VIII. Viața politică și publică stabilește dreptul persoanelor cu dizabilități de a participa la viața politică și publică.

Capitolul IX. Autoritățile responsabile de incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități, stabilește competențele și responsabilitățile autorităților publice centrale și locale în asigurarea procesului de incluziune socială a persoanelor cu dizabilități.

Capitolul X. Asociațiile obștești a persoanelor cu dizabilități, stabilește dreptul persoanelor cu dizabilități de a crea și fi membri ai asociațiilor obștești.

Capitolul XI. Dispoziții finale și tranzitorii, se referă, potrivit practicii de elaborare a actelor legislative, la aplicarea graduală a unor prevederi din lege, responsabilitatea Guvernului de a elabora și prezenta Parlamentului propuneri privind aducerea legislației în vigoare și a actelor normative în concordanță cu legea menționată, precum și abrogarea unor acte legislative.

Realizarea eficientă a acestor acțiuni va contribui incontestabil la asigurarea unei vieți independente și participative a persoanelor cu dizabilități, așa cum prevede Strategia europeană 2010-2020 pentru persoanele cu dizabilități: un angajament

reînnoit pentru o Europă fără bariere și Convenția ONU cu privire la drepturile persoanelor cu dizabilități.

Costurile de implementare a proiectului de lege reprezintă în mare parte costurile estimate necesare implementării reformelor prevăzute în lege.

Menționăm de asemenea că proiectul de lege presupune și activități care vor fi elaborate și implementate de către autoritățile publice centrale și locale, societatea civilă în limita mijloacelor financiare existente.

Realizarea reglementărilor proiectului de lege necesită cheltuieli financiare estimate în cuantum de la 50,9 mln. lei/anual până la 76,1 mln. lei/anual.

Aceste asumări sunt dependente de prevederile ce țin de implementarea graduală a legii și posibilitățile financiare ale statului și/sau a donatorilor.

Cheltuielile ce țin de reformarea instituțională a Consiliului Republican de Expertiză Medicală a Vitalității și structurilor sale teritoriale în Consiliul Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă pot ajunge la circa 9 mln. lei/anual, cheltuielile pentru îmbunătățirea sistemului educațional – circa 6-7 mln. lei. A cîte 5 mln. lei adăugător va fi necesar de investit în procesul de reabilitare profesională și pentru intervențiile timpurii la copiii sub 5 ani.

Cheltuielile ce țin de accesibilitate la infrastructură, inclusiv la mijloacele de transport sunt stabilite și aprobate prin alte acte normative, din care Hotărîrea Guvernului nr. 85 din 01.02.2008 pentru aprobarea Strategiei infrastructurii transportului terestru pe anii 2008-2017, ș.a.

Acțiuni ce țin de dezvoltarea serviciilor sociale vor implica costuri în special pentru dezvoltarea serviciului de asistența personală. Aici vor fi necesare mijloace financiare a cîte 35,3 mln. lei adăugător în fiecare an.

În același timp presupunem că, modificarea modului de determinare a dezabilității va permite de a micșora cheltuielile pentru prestațiile sociale. În același timp aceste persoane vor fi încurajate să activeze avînd posibilitate să contribuie la mărirea veniturilor lor, precum și îmbunătățirea condițiilor de trai.

Unele prevederi ale legii pot determina micșorarea veniturilor fiscale. Acestea țin de facilitățile oferite persoanelor cu dizabilități locomotorii severe la importul unei mașini o dată în 10 ani. Impactul acestei prevederi duce la reducerea veniturilor fiscale cu circa 8 mln. lei pe o perioadă de 10 ani (în mediu 800 mii lei anual). Totodată, se vor economisi mijloacele financiare din bugetul public național în sumă de 4 mln. lei pe o perioadă de 10 ani ca rezultat al anulării pentru persoanele respective a dreptului la compensație anuală pentru deservire cu transport în cuantum de 400 lei/anual (*Hotărîrea Guvernului nr. 1268 din 21.11.2007*).

La elaborarea proiectului de lege, ministerul a avut suport din partea Asociației Keystone Human Services International Moldova, societății civile, autorităților administrației publice centrale și locale.

Prin aprobarea proiectului de lege Republica Moldova va iniția procesul de implementare a politicilor și legislației Uniunii Europene în domeniul dizabilității.

Ministru

Valentina BULIGA